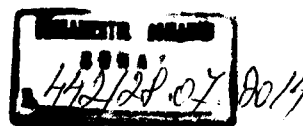

GUVERNUL ROMÂNIEI
PRIMUL – MINISTRU

1416
17072014

Domnule președinte,

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) din Constituție, Guvernul României formulează următorul

PUNCT DE VEDERE

referitor la *propunerea legislativă privind combaterea faptelor, declarațiilor și acțiunilor de leznațiune*, inițiată de domnul deputat PSD Mihai-Bogdan Diaconu (Bp 237/2014).

I. Principalele reglementări

Propunerea legislativă reglementează măsuri privind combaterea faptelor, declarațiilor și acțiunilor de leznațiune. În acest sens, este definită expresia leznațiune ca fiind „orice faptă, declarație sau acțiune jignitoare sau ofensatoare, la adresa poporului român, a națiunii române, a României ca entitate statală, așa cum este definită la art. 1 alin. (1), art. 3 alin. (1) și art. 13 alin. (1) din Constituție.

De asemenea, inițiativa stabilește sancționarea contravențională cu amendă pentru persoanele care se fac vinovate de declarația de leznațiune, constatarea contravenției și aplicarea sancțiunii urmând să se facă de personalul abilitat din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, precum și pedeapsa cu închisoarea pentru acele persoane care se fac vinovate de infracțiunea de leznațiune.

Inițiatorul susține că prezenta propunere legislativă este necesară „pentru a proteja România și poporul român împotriva creșterii numărului acțiunilor și declarațiilor jignitoare și ofensatoare la adresa sa, a factorilor săi constitutivi și a simbolurilor naționale”.

II. Observații

1. Menționăm că faptele descrise în propunerea legislativă au fost incriminate în vechiul Cod penal ca infracțiuni distincte: ofensa adusă unor însemne (art. 236¹)¹ și defăimarea țării și națiunii (art. 236¹)²

În ceea ce privește *infracțiunea de defăimare a țării și a națiunii* (art. 236¹) aceasta a fost abrogată prin *Legea nr. 278/2006 pentru modificarea și completarea Codului penal, precum și pentru modificarea și completarea altor legi*, ca urmare a unei evaluări a infracțiunilor care, prin conținutul lor constitutiv, ar putea reprezenta o ingerință a statului în exercitarea libertății de exprimare.

S-a reținut că, potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, libertatea de exprimare reprezintă unul dintre fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una dintre condițiile primordiale ale progresului societății și ale împlinirii individuale, acoperind nu numai informațiile sau ideile care sunt favorabile ori care sunt considerate inofensive sau indiferente, ci și pe acelea care ofensează, șochează sau îngrijorează statul ori un anumit segment al populației.

Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis, în absența cărora nu există societate democratică.

Analiza necesității unei măsuri care afectează libertatea de exprimare, pentru a duce la compatibilitatea cu prevederile Convenției, trebuie să evedențieze, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, faptul că această măsură răspunde unei nevoi sociale imperioase, este proporțională cu scopul legitim urmărit iar motivele invocate pentru a o justifica trebuie să fie pertinente și suficiente.

În ce privește infracțiunea de defăimare a țării și a națiunii s-a constatat că valorile protejate prin norma de incriminare, respectiv țara și națiunea, sunt esențialmente abstracte și pot fi interpretate în variante multiple de cei care transmit idei și opinii, de destinatarii acestora sau de cei care le evaluează, existând riscul ca norma juridică să fie aplicată în

¹ ART. 236 Ofensa adusă unor însemne

Orice manifestare prin care se exprima dispreț pentru însemnele României se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani.

Manifestarea prin care se exprima dispreț pentru emblemele sau semnele de care se folosesc autoritățile se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 1 an sau cu amendă.

² ART. 236¹ Defăimarea țării sau a națiunii

Manifestările publice săvârșite cu intenția de a defăima țara sau națiunea română se pedepsesc cu închisoare de la 6 luni la 3 ani.

cazul formulării unor aprecieri critice de natură politică, istorică sau sociologică sau, mai mult, ca valorile menționate să fie identificate cu persoane care, la un moment dat, exercită puterea politică sau ocupă funcții de reprezentare a țării. Lipsa de claritate a textului îl lipsește, astfel, pe destinatarul său de posibilitatea de a-i înțelege semnificația și de a-și adapta conduita cerințelor acestuia.

Orice persoană are dreptul să formuleze opinii critice de natură politică, aceasta fiind o componentă esențială a libertății de exprimare. În plus, valorile ocrotite de norma juridică analizată nu dau dreptul unei ingerințe a statului în exercitarea libertății de exprimare, întrucât ele nu se regăsesc printre cele pe care statul le poate proteja prin măsuri de restrângere a exercitării acestui drept, conform art. 10 alin. (2) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, iar aplicarea unei sancțiuni penale nu ar putea fi considerată ca fiind o măsură necesară într-o societate democratică.

2. Referitor la *infracțiunea de ofensă adusă unor însemne*, precizăm că aceasta a fost dezincriminată prin intrarea în vigoare a *Legii nr. 286/2009* (noul Cod penal).

Renunțarea la *infracțiunea de ofensă adusă unor însemne* reprezintă concluzia la care s-a ajuns în urma analizării necesității acestei incriminări, dar și a proporționalității dintre natura și severitatea mijloacelor de constrângere, pe de o parte, și importanța valorii sociale ocrotite prin aceste mijloace, pe de altă parte.

În ceea ce privește necesitatea incriminării unei asemenea fapte nu există argumente care să susțină, în mod rezonabil, menținerea acesteia în sfera de protecție penală în condițiile în care practica judiciară este aproape inexistentă în această materie. Sub aspectul proporționalității, în contextul reducerii semnificative a limitelor de pedeapsă pentru infracțiunile prevăzute de noua lege penală, menținerea sancțiunilor (*închisoare de la 6 luni la 3 ani respectiv închisoare de la 3 luni la 1 an sau cu amendă*) apărea ca excesivă, însă chiar în cazul reducerii proporționale a acestora, consecințele ce decurg din pronunțarea unei condamnări apăreau ca fiind disproporționate în raport de gravitatea unei asemenea fapte.

3. Precizăm că Guvernul României a adoptat, în cursul lunii noiembrie 2012, Memorandumul cu tema „*Adoptarea măsurilor necesare asigurării unui cadru normativ care să răspundă exigențelor referitoare la accesibilitatea și previzibilitatea normei de drept. Implicațiile adoptării*”

Legii nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a noului Codul penal asupra republicării unor acte normative", prin care au fost stabilite principiile referitoare la necesitatea creării unui sistem legislativ stabil, unitar, corelat și inter-relaționat, inclusiv prin evitarea paralelismelor legislative, și prin care s-a agreat soluția de principiu conform căreia orice modificare, completare sau abrogare a normelor juridice cuprinse în actele normative care cuprind și dispoziții penale, modificate prin *Legea nr. 187/2012*, precum și orice republicare a acestor acte normative să aibă în vedere soluțiile deja agreate și adoptate prin *Legea de punere în aplicare a noului Cod penal*³.

Având în vedere argumentele mai sus menționate, opinăm că soluția prefigurată de autorul propunerii legislative contravine noii politici penale din noul Cod penal.

4. Semnalăm, de asemenea, nerespectarea cerințelor impuse de prevederile *Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare*, în sensul că la elaborarea textului proiectului de act normativ supus analizei, inițiatorul ar fi trebuit să țină cont de faptul că, în prezent, există norme sancționatorii a unor activități ce vizează nerespectarea simbolurilor statului român (*respectiv Legea nr. 75/1994 privind arborarea drapelului României, intonarea imnului național și folosirea sigiliilor cu stema României de către autoritățile și instituțiile publice, și Hotărârea Guvernului nr. 1157/2001 pentru aprobarea Normelor privind arborarea drapelului României, intonarea imnului național și folosirea sigiliilor cu stema României*).

2. Constatarea faptelor prevăzute în proiectul de act normativ supus analizei presupune luarea unor măsuri coercitive, de natură contravențională ori penală, fapt pentru care conduita impusă trebuia să fie reglementată, astfel încât să permită previzibilitatea situațiilor care atrag sancțiuni legale și să asigure conformarea cetățenilor cu cerințele impuse de legislația în vigoare.

Mai mult, pentru realizarea unei diferențieri concrete, precum și pentru evitarea unor posibile interpretări sau disfuncționalități în ceea ce

³ Aceasta întrucât soluțiile cuprinse în *Legea nr. 287/2009* s-au conturat în urma unui intens și complex proces de identificare și analizare a legislației naționale în materia dreptului penal material (fiind analizate în etapa premergătoare elaborării aproximativ 300 de legi speciale), noile texte fiind rezultatul cooperării tuturor ministerelor, instituțiilor și autorităților publice cu atribuții în domeniile analizate, dar și al unor dezbateri parlamentare extinse asupra tuturor intervențiilor legislative cuprinse în *Legea nr. 187/2012*.

privește aplicarea prevederilor actului normativ, trebuia definită separat contravenția față de infracțiune.

Din punct de vedere terminologic, diferențierea în sensul că „*orice faptă sau acțiune jignitoare ori ofensatoare*” constituie infracțiune, iar „*orice declarație jignitoare ori ofensatoare*” constituie contravenție nu este suficientă.

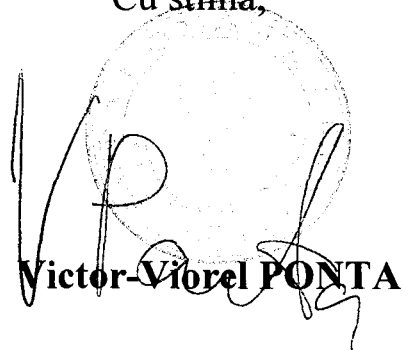
Totodată, considerăm că noțiunea de „*fapta*” poate include și noțiunea de „*declarație*”, aspect ce va genera dificultăți în procesul de realizare a încadrării juridice și de tragere la răspundere a făptuitorilor.

De asemenea, opinăm că prin utilizarea unor termeni generali precum „*faptă sau acțiune jignitoare/ofensatoare la adresa poporului român (...), simbolurilor României*”, domeniul vizat este prea larg și poate interfera din punct de vedere sancționator cu prevederile altor acte normative în vigoare (*ex. art. 2 pct. 1, 2, 15, 24 și 25 din Legea nr. 61/1991 pentru sancționarea faptelor de încălcare a unor norme de conviețuire socială, a ordinii și liniștii publice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, respectiv art. 26 din Legea nr. 60/1991 privind organizarea și desfășurarea adunărilor publice, republicată, cu modificările și completările ulterioare*).

III. Punctul de vedere al Guvernului

Având în vedere argumentele menționate la pct. II, **Guvernul nu susține adoptarea acestei inițiative legislative.**

Cu stimă,

Victor-Viorel PONTA

Domnului senator Călin-Constantin-Anton Popescu-Tăriceanu
Președintele Senatului